TINFO

Tidning för förtroendevalda i IF Metall

5/2026

Vi står fast vid våra krav

02 Åtta som vet och kämpar vidare

04 För höga lönekrav kan göra oss fattigare

08 Tvätteriarbetarna i Nyköping – en viktig del av industrins utveckling

10 Så bygger vi facklig styrka – från dansgolvet till verkstadsgolvet

12 Lasse fick ersättning för sin hjärtinfarkt

16 Skyddsarbetet på nya stålverket en utmaning utan facit

”Våga fråga dina jobbarkompisar hur de faktiskt mår”

IFMETALL

Här är IF Metalls åtta riksdagsledamöter

Isak From, Västerbotten

Johanna Haraldsson, Jönköping

Mattias Jonsson, Göteborg

Michael Melby, Västra Götaland

Monica Haider, Kronoberg

Patrik Lundqvist, Gävleborg

Robert Olesen, Kronoberg

Sofia Amloh, Södermanland

Åtta som vet och kämpar vidare

Det är fortfarande, när denna artikel skrivs, inte färdigt hur nästa regering kommer att se ut. Men ett som är klart är att åtta IF Metallare valts in i riksdagen och kommer att fortsätta kämpa för IF Metalls valkrav i Sveriges högsta politiska församling.

En viktig del i IF Metalls valkampanj var uppmaningen att rösta på någon som vet, det vill säga en industriarbetare som vet hur det är att stämpla in på jobbet varje dag, ofta på obekväma tider och helger. Personer som kan kämpa för valkraven om att avskaffa det orättvisa karensavdraget, för en rejäl pension och för fler industrijobb.

Nu står det klart att åtta IF Metallare (se listan i kanten) tar plats i riksdagen, det är lika många som under den förra mandatperioden.

Direkt från smältverket till maktens korridorer

En av dessa är Michael Melby som är den nyvalda av de åtta IF Metallarna. Han var, fram till att han tog plats i riksdagen nu i september, klubbordförande på smältverket Vargön Alloys. En arbetsplats där han vandrat runt i skyddsskor och jobbat i hettan av smältugnarna i fyrtio år. En erfarenhet som han tycker är viktig att den finns med när det ska tas beslut och stiftas lagar.

– Det blir inte samma förankring i verkligheten om det bara är de som är skolade på Handelshögskolan som ska sitta och ta viktiga beslut. Vi som jobbat på golvet i industrin eller vården vet ju hur de beslut som tas sedan påverkar våra tidigare arbetskamrater, säger han.

Det finns många frågor som Michael ser fram emot att få driva nu när han fått, som han kallar det, förmånen att få jobba med politik på heltid. Förutom IF Metalls viktiga valkrav handlar det bland annat om att stärka rättigheterna som fackligt förtroendevald samt att sjukförsäkringssystemet behöver förbättras.

– I dag slängs människor som hade kunnat rehabiliterats och kommit tillbaka till jobbet ut i arbetslöshet, så kan vi inte ha det.

”Utan politiken saknas liksom en del av verktygslådan”

För Michael var det naturligt att som fackligt förtroendevald också ta steget in i politiken. Något han tycker att många fler borde göra.

– Som fackligt förtroendevald märker man ganska snabbt att utan politiken saknas liksom en del av vår fackliga verktygslåda. Vi måste kunna påverka på fler plan än bara genom förhandlingar med arbetsgivarna.

Johanna Haraldsson blir vice talman

En person som suttit betydligt längre, men nu i en ny roll, är IF Metallaren Johanna Haraldsson. Hon var Socialdemokraternas kandidat till talman och valdes till förste vice talman för den kommande mandatperioden.

Johanna har sin bakgrund som maskinoperatör och klubbordförande på Swedish Matchs tändsticksfabrik i Vetlanda. Detta är hennes fjärde mandatperiod i riksdagen och hon har tidigare bland annat suttit i arbetsmarknadsutskottet. Så hon har gedigen erfarenhet både av industrin och riksdagens arbete.

TEXT: *daniel.carlstedt@ifmetall.se*
FOTO: *Sveriges riksdag*

IF Metallaren Johanna Haraldsson är vald till förste vice talman för den kommande mandatperioden.

Vi står fast vid våra krav

När jag skriver det här pågår försöken att bilda regering. Oppositionen har vunnit valet – men det är ännu osäkert hur Sverige ska styras de kommande fyra åren.

IF Metall drev tre krav i valrörelsen: slopat karensavdrag, en rejäl pension och fler industrijobb.

Det här är frågor som Socialdemokraterna gick till val på – tack vare vår facklig-politiska samverkan. IF Metall sitter nämligen inte på läktaren och recenserar politiken i efterhand. Vi är med och utformar Socialdemokraternas politik från början. Därför lyssnar de på oss.

Kort sagt: Karensavdraget hade aldrig blivit en så central fråga i valdebatten om inte vi hade haft så stort inflytande på Socialdemokraternas politik.

Regeringsbildningen kommer att bli komplicerad. Röda linjer måste överges och kompromisser behöver göras om Sverige ska kunna regeras.

Därför är det så viktigt att vi i facket fortsätter att driva våra krav. Och det kommer vi att göra ända tills de är verklighet – alldeles oavsett regering.

Marie Nilsson, förbundsordförande

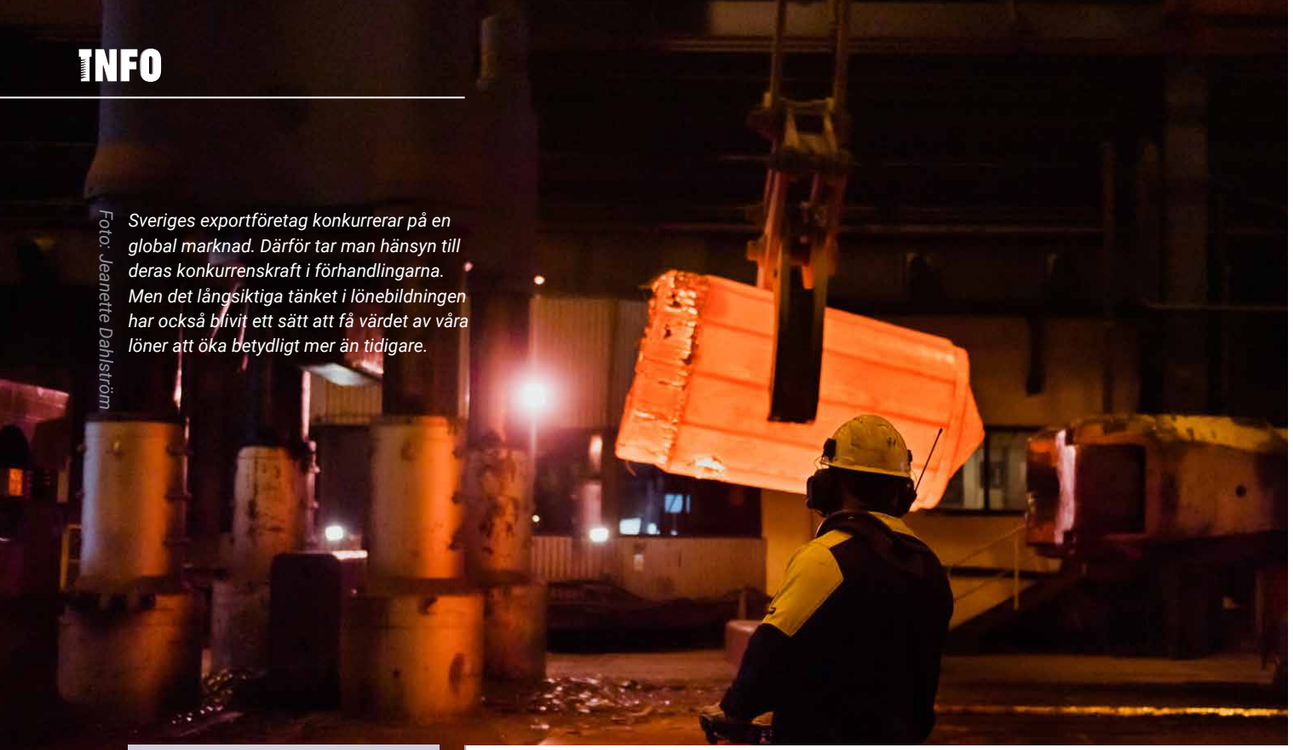

Foto: Jeanette Dahlström

Sveriges exportföretag konkurrerar på en global marknad. Därför tar man hänsyn till deras konkurrenskraft i förhandlingarna. Men det långsiktiga tänket i lönebildningen har också blivit ett sätt att få värdet av våra löner att öka betydligt mer än tidigare.

Foto: Stefan Jerrevång

IF Metalls avtalssekreterare Simon Petersson vill inte tillbaka till den tid då lönerna försökte jaga ikapp inflationen men lönernas värde inte ökade.

För höga lönekrav kan göra oss fattigare

En jakt på skenbart höga löneökningar kan slå tillbaka i plånboken. Därför håller facken fast vid en modell som ger oss mer i plånboken över tid, i stället för att löneökningarna ska ätas upp av inflation.

När det är dags att förhandla om nya kollektivavtal och därmed också löneökningar brukar röster höras om att facken borde kräva mer än runt de tre, fyra procent som brukar vara vanligt. Varför kräver vi inte tio procent till exempel? IF Metalls avtalssekreterare Simon Petersson förklarar att det handlar i grunden om två principer.

– Dels ska vi ha reala löneökningar, det vill säga att lönen ökar mer än inflationen. Dels ska vi ha en god sysselsättning i Sverige.

– Eftersom våra företag konkurrerar på en global marknad skulle alltför höga lönekostnader försämra deras konkurrenskraft. Löneökningarna får alltså inte ske i en sådan takt att vi prisar ut företagen och jobben flyttar utomlands.

Litar på Riksbanken

Men det är inte så många år sedan som vi hade en extrem inflationstopp i Sverige och i omvärlden på runt tio procent. Kunde inte facken krävt mer då åtminstone?

– Problemet är att höga löneökningar historiskt har varit en av de största anledningarna till att inflationen tryckts uppåt. Så hade vi jagat inflationen då hade den ökat ännu mer och vi hade fått vänta ännu längre på att få reallöneökningar igen. I vår modell litar vi på att Riksbanken sköter sin uppgift och håller inflationen runt målet på två procent.

Och tittar man bakåt i tiden ser man att det varit en framgångsrik modell. Sedan Industriavtalet tecknades i mitten av 1990-talet har industrins normering bidragit till att Sverige legat i toppen när det gäller reallöneökningar i förhållande till andra jämförbara länder.

– Det är bara Norge som slår oss, konstaterar Simon Petersson.

Skenbart höga löneökningar

Perioden dessförinnan såg det annorlunda ut. Under 1970- och 80-talen såg vi väldigt höga löneökningar, men reallöneökningarna uteblev. Vad var det som inte fungerade då?

– Det var många saker och en annan tid, men ska man peka ut något så kan man säga att fackens strävan efter reallöneökningar alltid har varit väldigt viktig. Det är det som gör oss rikare. När man då inte hade ett inflationsmål att förhålla sig till innebar det att man jagade inflationen genom lönekrav som skulle kompensera för prisökningarna i samhället. En sådan situation skapar en lön- och prisspiral som innebär att vi faktiskt kan bli fattigare trots att vi får högre och högre löneökningar, eftersom inflationen urholkar värdet av pengarna.

Tack vare industrins märkessättning har vi alltså fått en långsiktigt hållbar reallöneutveckling i Sverige. Hur ser då alternativen ut? Skulle exempelvis en inhemsk sektor kunna sätta märket?

– Om vi tänker oss att Sverige befinner sig i en tillfällig byggboom och alla byggföretag har hur mycket som helst att göra. Om den sektorn då skulle sätta priset på vad arbetsgivarna klarar av att betala i löneökningar skulle det inte ta hänsyn alls till de som producerar bromsskivor och ska leverera det till andra länder. Det är den stora faran, menar Simon Petersson.

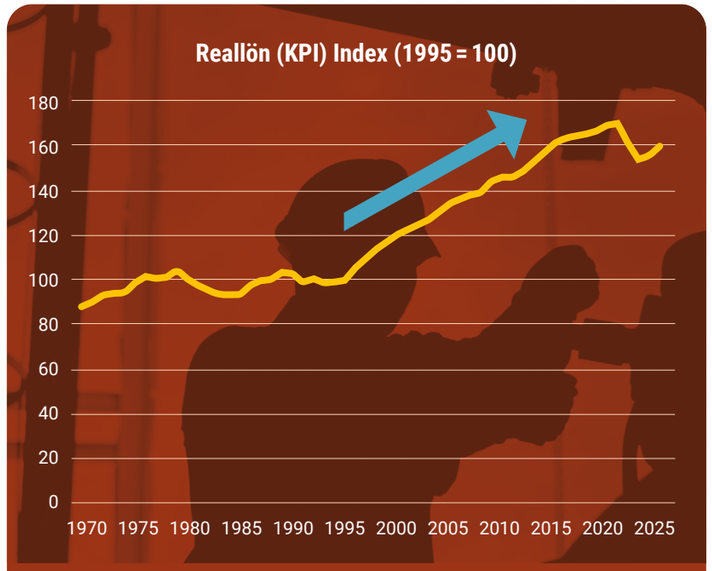
Mindre förbund får draghjälp

Men vad tror Simon Petersson skulle hända om alla branscher förhandlade var för sig då?

– Det skulle kunna innebära att mindre förbund som inte har samma konfliktstyrka, eller tillhör en bransch som går på knäna, inte skulle få samma draghjälp av industrins märke. Det är delvis en samordningsfråga, men den stora faran är om exportindustrin inte klarar av konkurrensen, eftersom inkomsterna från den ligger till grund för vår gemensamma välfärd i samhället. Det vore dåligt för hela Sverige.

> Dels ska vi ha reala löneökningar, det vill säga att lönen ökar mer än inflationen. Dels ska vi ha en god sysselsättning i Sverige.

TEXT:
daniel.k.hermansson@ifmetall.se

Sedan Industriavtalet tecknades har reallönerna ökat stadigt i Sverige, till skillnad från den långa period före då de uteblev. Undantaget är tiden kring inflationschocken för några år sedan, men efter den pekar kurvan uppåt igen.

Tips

Följ avtalsrörelsen på **ifmetall.se/avtal2027**.

Kvinnor i en textilfabrik i Norrköping.

Foto: Okänd /Tekniska museet

Kvinnorna i industrin bildade eget fackförbund

För 120 år sedan fanns det ett särskilt fackförbund för kvinnor. Arbetarkvinnorna bildade inte ett eget förbund för att de ville, utan snarare för att de var tvungna.

I början av 1900-talet dominerades flera tunga industrigrenar av kvinnor – till exempel tvätterier, bryggerier och textilfabriker. Jobbet var bullrigt och olyckor vanliga. Arbetsdagarna var ofta tolv timmar långa, sex dagar i veckan, och lönerna gick knappt att överleva på.

Men att gå med i facket och slåss för bättre villkor kunde vara lättare sagt än gjort.

Flera fackförbund organiserade män och kvinnor på samma villkor. Men Skrädderiarbetarförbundet gjorde det inte – ledningen tvekade till att släppa in kvinnliga textilarbetare.

Ett eget förbund för kvinnor

Lösningen blev att bilda ett helt eget LO-förbund – Kvinnornas fackförbund, som framför allt organiserade textilarbeterskor, men även till exempel anställda på tvätterier.

Fackligt aktiva fick ofta sparken. Vid Elektriska syfabriken i Centralpalatset i Stockholm avskedades till exempel alla anställda som hade gått med i facket 1904. Men sömmerskorna vägrade ge upp och vann till slut.

Bättre att hålla ihop

Ju fler kvinnor som organiserade sig, desto svårare blev det att ignorera dem. Till slut insåg männen i fackföreningsrörelsen att det var bättre om alla arbetare i samma bransch var med i samma förbund.

Skrädderiarbetarförbundet anordnade en medlemsomröstning där medlemmarna röstade ja till att släppa in textilarbeterskorna. Kvinnornas fackförbund kunde avvecklas.

Även om förbundet inte blev långlivat gjorde det ett starkt avtryck.

De kvinnliga industriarbetarna förändrade fackföreningsrörelsen – och Sverige.

TEXT: *kalle.holmqvist@ifmetall.se*

Fana för Svenska Beklädnadsarbetareförbundets avdelning 61 i Örkelljunga.

Foto: Charlotta Sandelin/ Hallands kulturhistoriska museum

Fakta

Kvinnornas fackförbund bildades 1904 och gav ut tidningen *Morgonbris*. Det uppgick i Skrädderiarbetareförbundet, som bytte namn till Beklädnadsindustriarbetareförbundet och slogs ihop med Textilarbetareförbundet och Sko- och läderarbetarnas förbund till Beklädnadsarbetarnas förbund 1972.

Beklädnads var 1993 med och bildade Industrifacket, som gick ihop med Metall och blev IF Metall 2006.

VÄRT ATT VETA
om arbetsmarknaden

Vad är ett kollektivavtal?

När det pratas om kollektivavtal tänker nog många på de rikstäckande avtalen, exempelvis Teknikavtalet eller Motorbranschavtalet. De är viktiga utifrån det fackliga löftet om att vi inte ska acceptera exempelvis löner under en viss nivå, så att vi inte ska konkurrera med varandra genom dåliga villkor.

Runt om i Sverige skrivs också många andra typer av avtal, lokala överenskommelser. Ofta förutsätts det till och med i de centrala avtalen att man ska anpassa verksamheten genom sådana.

Men det sker också många förhandlingar där resultatet fastställs i protokoll. Är dessa också kollektivavtal?

Ja och nej. Ett förhandlingsprotokoll blir med automatik inte ett kollektivavtal, men det kan bli det.

Låt oss börja med att se vad 23 § medbestämmandelagen säger:

> *”Med kollektivavtal avses skriftligt avtal mellan arbetsgivarorganisation eller arbetsgivare och arbetstagarorganisation om anställningsvillkor för arbetstagare eller om förhållandet i övrigt mellan arbetsgivare och arbetstagare.*
>
> *Avtal anses skriftligt även när dess innehåll har upptagits i justerat protokoll eller när förslag till avtal och godkännande därav har upptagits i skilda skrifter.”*

Men oavsett vad lagen säger: Finns det ingen överenskommelse i protokollet är det sannolikt inget kollektivavtal.

De flesta kollektivavtal är generella och rör alla på en arbetsplats eller på en befattning, men om till exempel en klubb har en tvist med arbetsgivaren om en enskild individ och förhandlingarna slutar i en förlikning, då kan det också klassas som ett kollektivavtal. Fördelen för facket är då att om arbetsgivaren inte skulle följa överenskommelsen så blir det avtalsbrott och det kan ge skadestånd.

Kan inte vara vad som helst

Det finns såklart begränsningar kring vad som kan klassas som ett kollektivavtal. Det kan exempelvis bara handla om sådant som rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, och man kan inte avtala bort sådant som rör det som kallas intjänade förmåner, som redan intjänad lön eller pension. Det kan inte heller strida mot tvingande lagar, utan man kan bara förhandla utifrån lagar som är dispositiva eller semidispositiva.

TEXT:
daniel.k.hermansson@ifmetall.se

Tvätteriarbetarna i Nyköping
– en viktig del av industrins utveckling

– Jag tror att vi är ett av få tvätterier i Sverige som klarar tvätt på den här höga nivån, säger Madelein Gusterman, avdelningsombud.

Emma Anderbrink tömmer en av tvättmaskinerna. Maskinen är delad på två trummor med 25 kg i varje trumma.

Wanna Jagevi arbetar med tvätten i rummet för polyesterkläder.

Här tvättas textilier i avancerade processer. Textilier som spelar en viktig roll i många människors arbetsvardag och för industrin. Bakom allt står tvätteriarbetarna, som får det att funka.

– Hos oss är vi ett femtiotal personer i produktionen, och vi håller anläggningen i gång nästan dygnet runt, säger Madelein Gusterman, avdelningsombud på Elis tvätteri i Nyköping.

Varje morgon, innan vissa av oss ens har vaknat, är ett omfattande kretslopp redan i gång. Det är det som gör det möjligt för en processoperatör inom läkemedelsindustrin eller en montör i den högteknologiska tillverkningsindustrin att börja sin arbetsdag i rena arbetskläder.

Att tvätta kan verka simpelt, men bakom varje ren textil finns en hel värld av människor, maskiner, beräkningar och logistik.

– Vårt jobb är att se till att rätt kläder ska finnas på rätt plats och i rätt skick när de behövs på industriarbetsplatserna, berättar Madelein.

På tvätteriet i Nyköping sorterar, tvättar, steriliserar, kvalitetssäkrar och returnerar de anställda tiotusentals arbetskläder varje arbetsdag, bland annat till läkemedelsindustrin.

Följa plagget i realtid

Varje plagg är utrustat med ett insytt, tvättåligt chip. Det skapar ett intelligent nätverk där tvätteriet och kunden i realtid kan följa plaggets livscykel, se hur många gånger det har tvättats och när det är utslitet. Vid behov lagas plaggen också, för att de ska få så lång livslängd som möjligt.

Företagets ambition har länge varit att få in fler män i produktionen, men fortfarande dominerar kvinnorna.

– Att jobba på tvätten är tungt, trots att vi numera har hjälpmedel och att vi arbetsroterar. Det är tunga säckar med textilier som ska lyftas och sorteras. Sedan ska maskinerna med våt tvätt tömmas och lastas in i tumlarna. Därefter kommer vikningen av alla textilier. Men vi har fokus på ergonomin, berättar Madelein.

Renare än i en operationssal

Elis finns på 21 orter i Sverige, och alla har sin egen speciella nisch. I Nyköping har man valt att satsa på något extra – en renrumstvätt.

– Jag tror faktiskt att vi är ett av få tvätterier i Sverige som klarar tvätt på den här höga nivån, säger hon.

För att kunna arbeta i den här miljön krävs särskild kunskap. Många i produktionen har därför fått gå en specialiserad utbildning för att kunna arbeta i renrumstvätten, där kläderna tvättas och steriliseras under extremt rena och kontrollerade förhållanden.

– Här räknar vi partiklar, det är till och med renare än i en operationssal.

Inkapslade i specialkläder

I takt med att tekniken utvecklas ställs allt högre krav på rena och till och med sterila industrimiljöer. Därför är också de som arbetar i renrumstvätten inkapslade i specialkläder från topp till tå.

De ser nästan ut som astronauter, med sina heltäckande kläder, stora glasögon och tyghuvor. Och det är en omständlig process att ta på sig arbetskläderna:

– Först går de genom en sluss där de tar av sig till underkläderna, tvättar och spritar händerna. Sedan går de genom en annan sluss, där de sätter på sig underställ, skor, skoskydd, overall, huvudduk, munskydd, handskar och glasögon. Därefter passerar de ytterligare en sluss där de kan blåsa av de partiklar som eventuellt fastnat vid påklädnaden.

– Slutligen spritar de handskarna, för att bli kliniskt rena.

Steriliseras i autoklaven

Renrumstvätten är ett slutet system. Alla textilier laddas på ”smutsig sida” men töms på andra sidan väggen i renrumstvätten.

– Plaggen ligger i en påse som är gjord av papper och plast, som läggs i en korg och puttas in i autoklaven för att steriliseras. Tryck och vakuum bildas, och ånga värmer upp allt till 120 grader i 20 minuter, för att på så sätt döda allt som möjligtvis kan ha blivit kvar efter tvättprocessen.

Behovet av extremt rena textilier tycks bara öka.

– När jag började jobba här, för drygt 25 år sedan, kunde en kund skicka en säck med renrumstvätt per vecka. I dag skickar samma kund fem vagnar med säckar tre gånger varje vecka, säger Madelein.

På tvätteriet i Nyköping fortsätter det ständiga flödet. Det är ett arbete som sällan märks när allt fungerar, men som är en viktig förutsättning för den svenska industrins utveckling. Och bakom det välfungerande kretsloppet står tvätteriarbetarna, som varje dag ser till att rätt kläder finns på rätt plats, i rätt skick, när de behövs.

TEXT: *anneli.lundberg@ifmetall.se*
FOTO: *Stefan Jerrevång*

Vanlig tvätt tar bort synlig smuts, men lämnar kvar miljontals partiklar och fibrer. Ett renrumstvätteri dekontaminerar, tvättar, torkar och packar kläderna i en kontrollerad renrumsmiljö för att garantera att de inte bär med sig några föroreningar.

Klubben på Suzuki Garphyttan, som har funnits ända sedan 1918, har förmånen att ha ett helt hus som klubblokal. Här är man mån om att dörren till det anrika gamla huset alltid ska stå öppen för medlemmarna och att inredningen ska kännas välkomnande.

Suzuki Garphyttans historia sträcker sig ända tillbaka till 1906 då det hette Garphytte Fabriks AB. Företaget har funnits på den gamla bruksorten sedan starten och tillverkar avancerade ståltrådsprodukter såsom fjäderståltråd. Här samtalar Andreas Milton med Hanna Swartling, logistikchef på företaget.

Så bygger vi facklig styrka – från dansgolvet till verkstadsgolvet

För klubbordförande Andreas Milton hänger föreningslivet, dansen och facket ihop. Grunden är densamma: människor som ställer upp för varandra.

Andreas Milton är van vid att engagera sig. Sedan hösten 2024 är han klubbordförande på Suzuki Garphyttan, men det fackliga engagemanget började tidigare, bland annat som skyddsombud. Föreningslivet har också länge varit en viktig del av hans liv. Han har varit ordförande i både en campingförening och en bostadsrättsförening.

På fritiden är det dansen som ger energi. Andreas dansar bugg och West Coast Swing. Han både tränar, leder och tävlingsdansar runtom i landet med sin sambo och har även varit engagerad i styrelsen för dansklubben.

I dansen handlar det inte bara om steg och turer, utan också om gemenskap, öppenhet, respekt och att människor ska känna sig trygga.

– Om man väcker föreningsintresset generellt kan man också få i gång det fackliga arbetet. Det hör ihop. Att hjälpa till, inspirera andra och få en grupp att fungera så som man gör i föreningslivet är värdefullt i sig. Om fler skulle testa på det skulle det kunna få fler att engagera sig – även i facket, säger Andreas.

Erfarenheter från livet till sjöss

Andreas är utbildad sjöman och studerade i Kalmar i strax över fyra år. Som maskinist arbetade han ombord på fartyg där upp till 30 personer kunde leva och arbeta tillsammans i flera månader. Det lärde honom vikten av att hantera olikheter, kommunicera och hitta sätt att samarbeta – erfarenheter som han har nytta av även i det fackliga uppdraget.

På arbetsplatsen vill han vara nära medlemmarna. Han är ofta ute på golvet, alltid i arbetskläder och vill att klubben ska vara tillgänglig och öppen. Nya medarbetare får träffa facket redan under introduktionen för att tidigt bli påminda om fackets närvaro.

Medlemmarna är hjältar

För Andreas är medlemmarna själva grunden i det fackliga arbetet. Han återkommer flera gånger till att det inte är ordföranden eller styrelsen som är de verkliga hjältarna, utan alla som väljer att vara med och stötta verksamheten.

– Medlemmarna är lika mycket hjältar som de förtroendevalda. Utan dem finns inget fackligt arbete. Deras förtroende ger oss mandat att driva frågor, och varje medlem bidrar till att göra klubben starkare.

Andreas menar att engagemang inte alltid behöver handla om att ta på sig ett uppdrag. Att dyka upp på ett möte, delta i en aktivitet eller bara visa sitt stöd är också värdefullt. För honom är det ett bevis på den solidaritet som både föreningslivet och facket vilar på.

Men även om medlemmarna är hjältar vill Andreas även passa på att lyfta hur mycket han uppskattar det fina samarbete som de har i klubbstyrelsen:

– Alla styrelsemedlemmar är extremt värdefulla, annars skulle inte jag som ordförande kunna göra något bra jobb. Jag förlitar mig mycket på resten av styrelsen. Alla kan inte sitta i styrelsen, men alla kan bidra. Det är när många gör lite som vi tillsammans kan åstadkomma mycket!

Dansglädje när Andreas Milton tävlar i bugg med sin sambo Emma Exinge.

> Om man väcker föreningsintresset generellt kan man också få i gång det fackliga arbetet. Det hör ihop. Att hjälpa till, inspirera andra och få en grupp att fungera.

Andreas tipsar:

- Var synlig i vardagen: Förtroendevalda behöver finnas ute i verksamheten och vara tillgängliga för frågor och samtal.
- Bygg gemenskap först: Grilldagar, medlemsaktiviteter och informella träffar stärker sammanhållningen och gör facket mer närvarande.
- Berätta vad ni gör: Var öppen med klubbens arbete och återkoppla om förhandlingar, beslut och resultat.
- Möt nyanställda direkt: Ta kontakt redan vid introduktionen och visa att klubben finns som stöd och trygghet.
- Lyft fram föreningstanken: Facket handlar inte bara om förmåner, utan om människor som ställer upp för varandra.
- Skapa engagemang steg för steg: Alla behöver inte bli förtroendevalda. Att delta på möten eller aktiviteter är också ett viktigt bidrag.
- Visa att varje medlem gör skillnad: En stark klubb byggs av många medlemmar som tillsammans ger tyngd åt det fackliga arbetet.

TEXT: *victoria.enback@ifmetall.se*
FOTO: *Privat*

Foto: Privat

Maria Östberg, trygghetsansvarig IF Metall Uppland.

Lasse fick ersättning för sin hjärtinfarkt

– Jag blev helt chockad, och otroligt glad, när det visade sig att jag skulle få ersättning för både sjukskrivningen och hjärtinfarkten, säger den numera väldigt pigga industriarbetaren Lasse, 55 år.

Det var en torsdag i januari och det hade snöat. Lasse upplevde kvällens snöskottningsrunda som ovanligt jobbig, men han pustade på och lyckades till sist skotta klart. Det var först på jobbet dagen efter som en arbetskamrat reagerade.

– Jag var ute på lagret och plockade med varor. Plötsligt kändes det som att någon lagt en tung trave med böcker på bröstkorgen, säger han.

Tungt att andas

– En arbetskompis frågade hur jag mådde och jag svarade att jag kände mig konstig, att det var tungt att andas. Tack och lov ringde hon ambulans direkt, berättar Lasse.

På sjukhuset konstaterades det att han fått en hjärtinfarkt men också att han hade kärlkramp. Det blev en akut bypassoperation och han fick stanna på sjukhuset i tio dagar.

– Sedan var jag sjukskriven i flera månader, innan jag kunde gå tillbaka till jobbet. Först med lite lättare arbetsuppgifter, men nu är jag tillbaka till mina gamla sysslor igen.

Alltid två kontrollfrågor

Några veckor senare fick Maria Östberg, trygghetsansvarig på IF Metall Uppland, av en ren slump kontakt med Lasse i ett helt annat ärende. Av gammal vana ställde hon sina ”standardfrågor”.

– När jag träffar medlemmar, oavsett ärende, frågar jag alltid två saker: Har du varit sjukskriven mer än två veckor sedan vi träffades sist? Och har du gjort dig illa på fritiden? Det kan kanske upplevas som lite tjatigt, men det är väldigt ofta som medlemmar missar att anmäla sådant, berättar Maria.

Kunde missat pengarna

Eftersom Lasse arbetar på en arbetsplats med kollektivavtal hjälpte Maria honom med en ansökan till Afa Försäkring, och de gjorde också en skadeanmälan till Folksam. Förutom att Afa fyllde ut hans sjukpenning med 10 procent fick han ett engångsbelopp på 50 000 kronor från Folksams Sjuk- och efterlevandeförsäkring, då hans hjärtinfarkt omfattades av deras diagnosersättning.

– Jag blev helt chockad. Och så otroligt glad. Jag hade ju missat de här pengarna om jag inte hade fått hjälp av Maria, konstaterar Lasse.

TEXT: *anneli.lundberg@ifmetall.se*

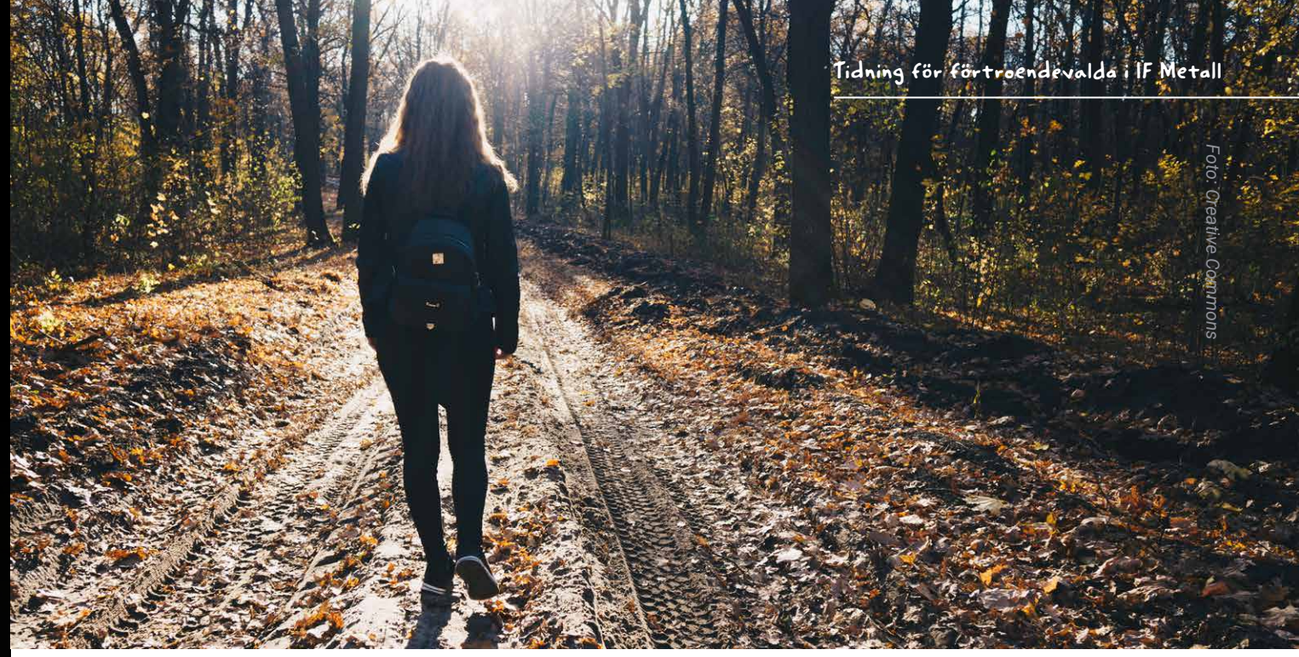

Foto: Creative Commons

Jenny drabbas av Tidöregeringens nya a-kassa

Efter två år som lokalvårdare på Samhall tog Jennys anställning slut.

– Det var jag förberedd på, anställningen var ju tidsbegränsad. Chocken kom i stället när jag förstod att jag inte är berättigad till någon a-kassa, säger hon.

Jenny fick avslag på sin ansökan om a-kassa. Eftersom hon arbetat halvtid nådde hennes inkomst inte upp till det nya inkomstkravet – en konsekvens av det nya a-kassesystemet som trädde i kraft hösten 2025.

Då marknadsförde Tidöregeringen förändringarna som en ”reform” med syfte att skapa ”trygghet för fler” och stärka arbetslinjen. För Jennys del blev resultatet precis det motsatta.

Hjälp från närstående

När a-kassan uteblev försvann också hennes ekonomiska trygghet. Nu tvingas hon i stället att förlita sig på ekonomisk hjälp från närstående.

– Jag är chockad. Känner hopplöshet. Jag har ju jobbat, om än bara halvtid och med en låg lön. Men det var det jobbet jag kunde få där och då, säger Jenny.

Framöver hoppas hon på ljusare tider med ett heltidsjobb där hon kan nå upp till dagens inkomstkrav för a-kassan. För att få rätt till ersättning måste hon sammanlagt tjäna minst 120 000 kronor under de senaste tolv månaderna. Fyra av dessa månader ska hon ha haft en inkomst på minst 11 000 kronor.

TEXT: *anneli.lundberg@ifmetall.se*

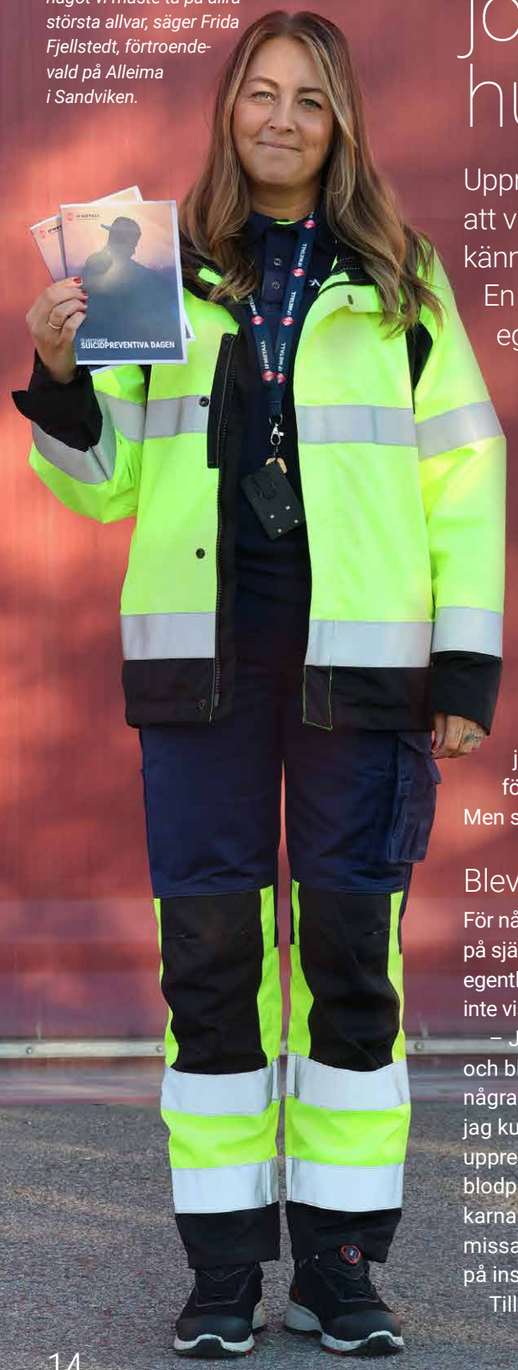
Foto: Annika Tripke-Lund

Angelica Teiffel.

”Förändringen kan slå olika”

Förändringen kan slå olika beroende på hur man har arbetat och vilken inkomst man har haft, bekräftar Angelica Teiffel, kassaföreståndare för IF Metalls a-kassa:

– Den som har arbetat regelbundet, exempelvis deltid, men haft en låg inkomst kan ha uppfyllt arbetsvillkoret i den gamla försäkringen men inte inkomstvillkoret i den nya. Samtidigt kan den nya försäkringen ge möjlighet till ersättning för personer som inte hade tillräckligt många arbetade timmar för att uppfylla det gamla arbetsvillkoret, säger hon.

– Ju mer vi samlar på och håller inom oss, desto tyngre blir vi. Och för mycket tyngd kan vara förenat med livsfara. Det är något vi måste ta på allra största allvar, säger Frida Fjellstedt, förtroendevald på Alleima i Sandviken.

”Våga fråga dina jobbarkompisar hur de faktiskt mår!”

Uppmaningen kommer från Frida Fjellstedt. Hon menar att vi måste hjälpas åt att skapa en arbetsmiljö där det känns tryggt att prata om sitt mående och be om stöd.

En enkel fråga kan göra stor skillnad, det vet hon av egen erfarenhet.

– Varje kväll önskade jag att jag inte skulle vakna nästa dag. Vändningen kom när huvudskyddsombudet lade sin hand på min axel och frågade hur jag mådde, berättar hon.

I dag mår Frida bra. Hon trivs med livet, jobbet och sitt fackliga engagemang. Förutom uppdraget som andre vice ordförande i produktionsservicegruppen på Alleima i Sandviken håller hon jämställdhetsutbildningar och föreläser om psykisk ohälsa. Men så har det inte alltid varit.

Blev nedbruten

För några år sedan funderade hon på självmord. Inte för att hon kanske egentligen ville dö, utan för att hon inte visste hur hon skulle orka leva.

– Jag levde i en dålig relation och blev helt nedbruten. Efter några år lade min kropp av helt, jag kunde knappt gå, men trots upprepade undersökningar med blodprov och röntgen hittade läkarna inget fysiskt fel på mig. De missade att fråga hur jag mådde på insidan.

Till slut bestämde hon sig. Hon skulle lämna det destruktiva förhållandet i England och flytta hem till Sandviken igen.

– Så jag släppte allt, tog min hund under armen och hoppade på flyget hem. Jag hade tur, för jag fick faktiskt tillbaka mitt gamla jobb på centralförrådet på Alleima, berättar hon.

En hand på axeln

I början kändes allt bra, hon var ju hemma igen, men sedan kom panikattackerna – allt oftare. En dag gick huvudskyddsombudet förbi, lade sin hand på hennes axel och frågade hur det var.

– Jag mådde dåligt och var dessutom rädd. På ett tidigare rehabmöte hade jag fått känslan att om jag inte blir frisk nu direkt, så kommer jag att förlora jobbet.

– Men han sa ”Frida, de kan inte sparka dig för att du mår dåligt.”. Och det var starten på min tillfrisknad.

Trygg på jobbet

– Då kunde jag slappna av för första gången på länge och förstå att jag kunde få hjälp. Att jag var trygg, bland vänner, på jobbet. Att vår fackliga gemenskap inte bara fixar löneförhandlingar och försäkringar, utan faktiskt kan ta hand om hela människan. Efter det började jag engagera mig fackligt och blev senare själv skyddsombud.

Blev sedd

Frida fick så småningom diagnosen utmattningsdepression. Via företagshälsovården och hälsocentralen fick hon träffa läkare och tack vare Göranssonska stiftelserna och dess sjukvårdsfond erbjöds hon gratis hjälp med bland annat KBT och traumastöd. Hon fick också anpassningar i jobbet under en period.

– Det viktigaste var ändå att jag hade människor runt omkring som såg mig. Det är jag tacksam för. Vi måste prata mer med varandra om hur vi egentligen mår, både på jobbet och i privatlivet, säger Frida.

TEXT: *anneli.lundberg@ifmetall.se*
FOTO: *Kent Löbergsli*

Ingen ska behöva bära svåra tankar ensam

Frida Fjellstedt tog fram broschyren *Våga fråga* till Alleimaklubbens hösthäng, som visade sig sammanfalla med suicidpreventiva dagen.

– Många människor mår dåligt på våra arbetsplatser och vi ser att behovet av samtalsstöd och besök hos psykologen ökar. Kan vi hjälpa någon med vår broschyr så är det bra, säger hon.

Bakom en vanlig arbetsdag kan det finnas en kamp ingen ser – med ensamhet, separationer eller känslan av att inte räcka till. Många vågar inte berätta hur de mår. Och ibland kan tystnaden bli livsfarlig.

På mansdominerade arbetsplatser, där ofta styrka och ”bita ihop” präglar jobbvardagen, kan tystnaden bli extra svår att bryta. Varje år dör omkring 1 500 personer i Sverige i självmord – i snitt fyra om dagen. Sju gånger fler än i trafiken. Och cirka 70 procent av dem är män.

– Det är så jävla sorgligt! Vi måste bli bättre på att se varandra, våga fråga och även lyssna på svaren, säger Frida.

Skyddsombuden på plats

På Alleimaklubbens hösthäng fanns olika stationer där medlemmarna kunde tävla, fika och prata med förtroendevalda om fackliga frågor – inte enbart de hårda frågorna, utan också om mående.

– Vi delade ut 400 goodiebags där bland annat broschyren fanns med. Vi hade affischer på samma tema uppsatta vid olika stationer och flera huvudskyddsombud på plats, ifall någon ville öppna upp sig där och då, berättar Frida.

Se hela människan

När vi pratar om en trygg arbetsmiljö handlar det ofta om att undvika fysiska skador – inte klämma fingrarna, bli påkörd av trucken eller snubbla. Men den psykiska arbetsmiljön är minst lika viktig. Vi måste ta hand om hela människan, menar hon.

Frida Fjellstedt överlämnar broschyren Våga fråga till Ted Anborg, förtroendevald på Alleimaklubben i Sandviken.

– Målet är arbetsplatser där ingen behöver bära svåra tankar ensam. Arbetsplatsen kan förvisso vara en del av problemet, men den kan också bli en viktig del av lösningen.

Fakta: Hur är läget?

Samtal kan rädda liv.
I projektet *Hur är läget?* utbildar RFSU skyddsombud i flera LO-förbund. Utbildningen är framtagen i samarbete med Pappers. Vill du veta mer om projektet eller är du intresserad av att gå utbildningen – läs mer här.

Du kan även se LO:s seminarium på samma tema.

Foto: Stegra

Sakta men säkert tar stålverket form. Mycket har hänt sedan tidningen Info besökte bygget senast. Bland annat har det röda DRI-tornet, där järnmalm blir till järnsvamp med hjälp av vätgas, nu nått sin fulla höjd och flera byggnader har fått tak och väggar.

Stålverk utan koldioxidutsläpp

- Förnybar el används för att tillverka vätgas.
- Järnmalmspellets blir till järnsvamp med hjälp av vätgasen i stället för med kol och koks. En process som bildar vattenånga i stället för koldioxid.
- Järnsvampen smälts i elektriska ljusbågsugnar och blir till stål som sedan gjuts och valsas till färdig produkt.
- Produktionsstart på Stegra planeras till 2027. Full produktion till 2030.

Skyddsarbetet på nya stålverket en utmaning utan facit

Oskar Mukka, regionalt skyddsombud från Luleå, gillar att ta sig an utmaningar utan facit. En bra egenskap när man ska leda skyddsarbetet och bygga organisation från scratch på en helt ny arbetsplats som inte ens är färdig.

Trots att bygget av Stegras stålverk i Boden fortfarande pågår finns det redan drygt 165 IF Metallmedlemmar på plats. Så samtidigt som själva arbetsplatsen byggs jobbar IF Metall med att bygga upp den fackliga organisationen.

Organisering, rekrytering och utbildning är i full gång. Totalt finns nu ett trettiotal förtroendevalda IF Metallare på Stegra, några är avdelningsombud, men de flesta är skyddsombud.

Bygga upp skyddsorganisation

I spetsen för skyddsombuden finns Oskar Mukka. Han jobbar med att leda det dagliga arbetsmiljöarbetet och att bygga upp en skyddsorganisation för framtiden. Tre dagar i veckan är han på plats på Stegra.

– De två andra dagarna jobbar jag som vanligt i produktionen på Scania i Luleå. Jag vill jobba med händerna också och inte släppa det helt.

Finnas till hands

Inget är självklart när man bygger en organisation från början och bedriver skyddsarbete på en arbetsplats som förändras dag för dag.

– Allt är nytt och det finns ingen att fråga som har gjort det här förr. Men med den här typen av utmaning undviker man att stagnera och fortsätter att utvecklas. Det gillar jag, menar Oskar.

I uppdraget lägger han stor vikt på kommunikation och att vara lyhörd för vad som händer och behövs.

– Jag vill att skyddsombuden och medlemmarna ska veta att jag alltid finns till hands för dem för att hjälpa och stötta.

Tar gärna fighten

När det gäller det dagliga skyddsarbetet är det också medlemmarnas behov som kommer först.

– Så länge jag är på Stegra är jag det för att stärka säkerheten så mycket som möjligt. Jag är hellre lite väl hård och övernitisk än att någon ska skada sig. Jag tar gärna fighten om det behövs, säger Oskar.

Hans approach verkar fungera, för hittills är det många som vill vara med och engagera sig kring skyddsarbetet på Stegra.

– Det har inte varit några problem att rekrytera skyddsombud, men vi jobbar på att fler kvinnor ska våga ta steget. De behöver bli fler.

TEXT OCH FOTO:
lisa.wernstedt@ifmetall.se

Att han är den ende på mycket lång tid som tagit sig an att bygga upp en skyddsorganisation från scratch på ett svenskt stålverk bekymrar inte Oskar Mukka.
– Jag gillar när det inte är helt självklart allting, säger han.

Ulrika Malmberg är ombudsman och Oskar Mukkas parhäst när det gäller att organisera medlemmarna på Stegra.

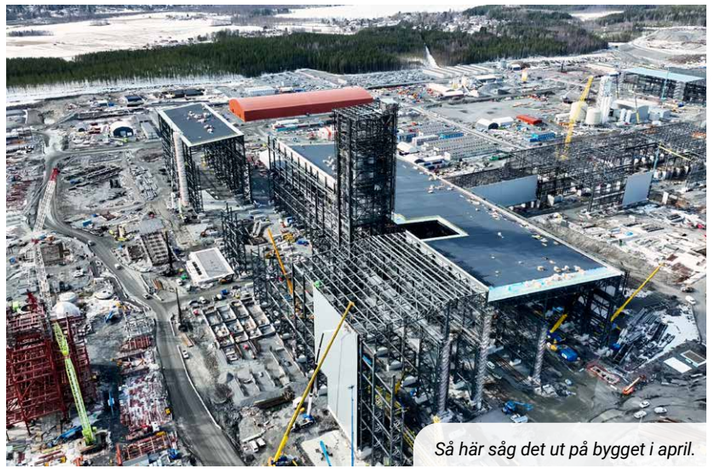

Foto: Stegra

Så här såg det ut på bygget i april.

BLICK FÅNGET

Beställ nästa års kalender Systrar, kamrater!

Nu har du chansen att beställa 2027 års kalender *Systrar, kamrater!* om kvinnor i arbetarrörelsen, som ges ut av Arbetarnas Kulturhistoriska Sällskap och Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek, för 100 kronor styck plus porto. Mejla till **info@arbetarkultur.se**. Uppge hur många exemplar du önskar samt namn och fullständig adress.

Nätutbildning om avtalsrörelse

Arbetet med förhandlingar om nya kollektivavtal brukar kallas för avtalsrörelse. Den påverkar ditt och miljoner andras arbete, men vet du hur den går till? Gå LO:s nätutbildning så får du bättre koll. Den tar bara cirka 20 minuter att genomföra.

Tillsammans gör vi jobbet bättre – nu på flera språk

LO har tidigare lanserat broschyren *Tillsammans gör vi jobbet bättre!* – ett material som stöttar förtroendevalda i arbetet med att rekrytera fler medlemmar. Broschyren visar tydligt varför det fackliga medlemskapet är så viktigt: tryggheten som grund, kraften att förändra och gemenskapen som gör skillnad. Med broschyren som stöd blir det både enklare och mer träffsäkert att prata om värdet av ett fackligt medlemskap.

Broschyren finns redan på svenska och engelska och nu finns den på ytterligare åtta språk: arabiska, persiska, spanska, polska, ukrainska, sorani, somaliska och tigrinja.

Ladda ned eller beställ via LO Distribution.

Stig Sjödin-priset 2026 tilldelas Johannes Klenell

Årets Stig Sjödin-pris på 50 000 kronor går i år till kulturprofilen, journalisten och författaren Johannes Klenell. I dag är han krönikör på DN och syns ofta i politiska debatter.

I boken *Bananrepubliken Sverige* har Klenell gjort en skrämmande analys av hur det demokratiska systemet i Sverige monterats ner av en alltmer utbredd nepotism och korruption.

Stig Sjödin-priset delas ut av Runö Folkhögskola, Långholmens Folkhögskola, Stig Sjödinsällskapet, ABF, Kommunalarbetareförbundet och IF Metall.

Foto: Viktor Gårdsäter

Månadens erbjudande:

10 procents rabatt på Adlibris

Ge bort något att längta hem till. Hos Adlibris finns julklappar som bjuder in till läsning, lek, lärande och kreativa stunder. Välj bland ett stort utbud av böcker, leksaker, pyssel och spel – för stora, små och alla däremellan. Som medlem i ett LO-förbund blir det extra förmånligt för dig under november, då du får 10 procents rabatt. Ta del av erbjudandet och fullständiga villkor på **LOmervärde.se**.

LO kräver bättre försäkringar och pension

LO har under en längre tid försökt förbättra villkoren om medlemmarnas kollektivavtalade tjänstepension och försäkringar. Eftersom Svenskt Näringsliv inte gått kraven till mötes sade LO därför upp flera avtal i juni, för att kunna sätta press i förhandlingarna i och med att fredsplikten upphör och man då kan ta till stridsåtgärder. Avtalen löper ut den sista november 2026, och i skrivande stund har parterna inte nått någon uppgörelse. Håll dig uppdaterad om förhandlingarna på **ifmetall.se**.

Medlemsavgifter 2027

Kongressen 2025 fastställde förbundsavgiften för kongressperioden 2026–2028 till 1,0 procent. Lägsta avgiften 2027 blir därför 262 kronor och den högsta avgiften 720 kronor. Observera att den högsta avgiften för medlemmar i en avdelning eller i en klubb kan vara högre om avdelningen eller klubben har tecknat kompletterande medlemsförsäkringar som finansieras via medlemsavgiften.

Nästa nummer av tidningen Info

Årets sista nummer av tidningen Info, nummer 6, kommer ut på arbetsplatserna den 8 december. Har du tips eller idéer på innehåll? Välkommen att höra av dig till oss på **tidningeninfo@ifmetall.se**.

Nätutbildning om allmän pension

LO erbjuder korta nätutbildningar i viktiga fackliga frågor för att medlemmar och förtroendevalda ska kunna lära sig nytt eller fräscha upp sina kunskaper. Utbildningarna kan användas enskilt eller i grupp, och de funkar på både stor skärm och mobil. En nyhet bland nätutbildningarna är *Bättre pension*, som handlar om den allmänna pensionen och hur den behöver förbättras för arbetare. På **lo.se/natutbildning** hittar du samtliga utbildningar.

Knep & knåp SUDOKU

1	6			9	8	3		
			7			4		
	7	5	3		4			6
			2	1	3			4
						2		
7	8			4				
	3	7					2	
5		1	6			8		7
	4			7			3	

INFO

I tidningen Info hittar du som förtroendevald tips och goda idéer från IF Metalls arbetsplatser runt om i landet. Tidningen ges ut med 6 nummer per år.

Ansvarig utgivare Joanna Abrahamsson

Redaktion Daniel Carlstedt, Victoria Enbäck, Daniel Hermansson, Kalle Holmqvist, Mikael Hägg, Anneli Lundberg, Lovis Lundén, Åsa Petersen, Annika Tripke-Lund, Lisa Wernstedt

Telefon 08-786 80 00 (växel)
E-post tidningeninfo@ifmetall.se

Grafisk form Graphera / Johanna Bjuhr Escalante
Tryck Sib-Tryck Holding AB

Följ IF Metall i sociala medier

IFMETALL

IFMETALL

När någon i din närhet inte mår bra:

Stör döden – samtal kan rädda liv

Att agera och våga fråga är två viktiga saker som du kan göra för att stötta när någon i din närhet mår dåligt.

Det är inte farligt att prata om självmord och det ökar inte risken för att personen ska ta sitt liv. Tvärtom kan ett sådant samtal förebygga självmord.

1. Vänta inte på ”rätt tillfälle”.
Ta oron på allvar och agera nu. Alla tidpunkter är bra. Ring, skicka ett sms eller ses.

2. Lyssna på magkänslan.
Agera utifrån vad du vet om personen och hur du själv hade velat bli bemött i samma situation. Var en medmänniska.

3. Avsätt tid och lyssna.
Var beredd på att det kan ta tid. Ha inte en färdig idé om vad personen behöver. Lyssna och försök förstå.

4. Förbered dig på dina känslor.
Under samtalet kan du bli rädd eller känna dig tom, ledsen och arg. Det är naturligt. Du kan också behöva söka stöd och hjälp.

5. Ta hjälp.
Ibland räcker det inte med ditt stöd. Då är det viktigt att du uppmuntrar och stöttar personen att söka professionell hjälp.

Fler tips på hur du kan hjälpa:

1177

Suicide Zero